

alumni orthopedagogiek

nieuwsbrief 2014-1

Beste alumni orthopedagogiek

In deze nieuwsbrief kunt u kennis nemen van de ontwikkelingen op onze afdeling Orthopedagogiek. Er zijn veel initiatieven op het gebied van samenwerkingsverbanden (Jeugdzorg met Praktijk), congressen en subsidies te melden, maar op het gebied van promoties en nieuwe medewerkers is het wat stiller. Dit is, zoals zo vaak, stilte voor de storm. Er lopen op dit moment 6 vacatures en begin 2014 worden er 7 promoties verwacht. Tevens is er een artikel over de officiële opening van de gebouwen aan de Grote Rozenstraat 38, op 21 juni. Hiervoor is een speciale editie van het 'Ortho-Nieuws' gemaakt. In deze editie staat informatie die ook voor u interessant kan zijn, vandaar dat ik hem bij deze nieuwsbrief voeg. Ook staat er een artikel in over het op handen zijnde lustrum. In 2014 bestaat de Rijksuniversiteit Groningen 400 jaar, daarom zal Hans Knot de komende tijd hierover schrijven. Op deze site: <http://www.rug.nl/news-and-events/events/lustrum/> wordt hierover ook melding gemaakt.

En dan nog dit.

Hebt u nieuws dat u wilt delen met andere alumni dan kunt u dat naar ons sturen op onderstaand adres. Als u zich geroepen voelt, als alumni uit het werkveld, een stukje te schrijven voor dit blad, dan bent u van harte welkom en kunt u dat melden op onderstaand adres. Wanneer u een op- of aanmerking heeft dan verzoek ik u deze te mailen naar alumni.ortho@rug.nl. Op de website: http://www.rug.nl/pedok/informatievoor/alumni/alumnivereniging_orthopedagogiek/index staan de vorige nieuwsbrieven. Daar wordt ook de mogelijkheid gegeven om u op te geven voor de vereniging.

Cintha de Jong

Over trauma bij pleegkinderen en professionalisering van pleegzorg

Hans Grietens, Hoogleraar Orthopedagogiek i.h.b. jeugdzorg, Rijksuniversiteit Groningen

'Many abused children cling to the hope that growing up will bring escape and freedom.', schreef de Amerikaanse psychiater Judith Herman in haar klassiek geworden boek *Trauma and Recovery* uit 1992. Wanneer kinderen omwille van mishandeling niet langer in hun gezin van oorsprong kunnen wonen, is uithuisplaatsing vaak de enige optie. Steeds meer wordt hierbij door jeugdzorg gekozen voor plaatsing in een pleeggezin, uit het netwerk van het kind, dan wel een 'vreemd' gezin uit de lijst van een pleegzorgorganisatie. In een pleeggezin kunnen kinderen voor korte of langere tijd terecht. Ze kunnen er tot rust komen tot het thuis weer veilig is of vinden er een nieuwe thuis, misschien wel voor het leven. De hoop dat ze daarna 'bevrijd' van hun verleden van mishandeling en geweld rustig verder kunnen leven lijkt reëel. Helaas is de werkelijkheid complexer. Dat bepleitte Herman al in haar boek en is intussen duidelijk geworden uit de klinische praktijk en het neurobiologisch onderzoek over de impact van mishandeling op kinderen. Jeugdige slachtoffers en hun pleegouders

mogen dan wel dromen over een betere toekomst, het trauma dat de kinderen is aangedaan door het relationele geweld in hun gezin en omgeving, laat sporen na in hun hart, hersenen en lichaam. Negatieve ervaringen keren terug in flashbacks of dromen en op onverwachte momenten duiken 'triggers' op waardoor het verleden wordt herbeleefd. Kinderen willen dit niet maar kunnen het niet tegenhouden. Bovendien is dat verleden heel moeilijk met anderen te delen, omdat het - hier komen we bij de kern van het traumabegrip - niet in woorden is te vatten. Het zijn nauwelijks uit te drukken ervaringen die ten grondslag liggen aan de angsten, verwarring en onrust van getraumatiseerde pleegkinderen. Onder andere om deze reden is de pleegzorg volgens sommige onderzoekers toe aan een grondige professionalisering (Greeson et al., 2012; Ko et al., 2007). Pleeggezinnen die niet of onvoldoende zijn voorbereid op de zorg voor deze kinderen lopen kans te worden overdonderd door de problemen van hun pleegkind, ze vinden geen gepast antwoord op de specifieke behoeften van het kind en het trauma van het kind kan een zodanige impact op het pleeggezin hebben dat het een gezinstrauma wordt en alle gezinsleden eronder gaan lijden. De kans is groot dat de plaatsing voortijdig eindigt vanwege 'te moeilijk' en het kind naar een ander pleeggezin (of een gezinshuis of tehuis) moet, een verplaatsing die niet zonder risico is voor het kind, een negatieve invloed heeft op het trauma en het gevoel van onzekerheid, instabiliteit en nergens bij horen voedt. Professionalisering van de pleegzorg dus. Maar komt hier niet een dilemma naar voren? Hoever mag en moet deze professionalisering gaan? Zal dit de situatie van pleegkind en -gezin

niet teveel verbijzonderen? Zal de pleegzorg haar grote kracht – het leven van kinderen die niet bij hun eigen ouders kunnen opgroeien normaliseren door hen in een ander gezin te laten opgroeien – kunnen behouden?

Het is mijn overtuiging dat de professionalisering van pleeggezinnen het behoud van een normaal leven voor pleegkinderen die kampen met (complex) trauma niet in de weg staat. Sterker nog, misschien kan professionalisering normalisatie juist versterken. Voorwaarde is wel dat men zich bij het ontwikkelen van trainingen en 'tools' voor pleegouders niet alleen laat inspireren door deficit-modellen en modellen uit de psychopathologie.

Ten aanzien van pleegkinderen met trauma wil dit zeggen dat niet alleen moet gekeken worden naar klinische symptomen, maar ook naar processen van veerkracht en aanpassing bij pleegkind, pleeggezin én omgeving. Nu is het zo dat het wetenschappelijk onderzoek naar deze processen minder ver staat dan het onderzoek naar de negatieve gevolgen van trauma. Wel is bijvoorbeeld al een en ander bekend over de plasticiteit van de hersenen van kinderen

na trauma. Die is vrij groot, zo blijkt. Kinderen kunnen nog heel wat van de schade die ze door trauma oplopen goedmaken en dit gedurende een vrij lange periode. Uiteraard hebben ze hierbij steun en hulp nodig van hun omgeving. Professionalisering met het oog op een trauma- én 'resilience' sensitieve pleegzorg dient daarom 'all inclusive' te zijn en handvatten aan te reiken aan alle betrokkenen: pleegouders, eigen kinderen van pleegouders, leerkrachten, pleegzorgwerkers, enzovoort. En natuurlijk ook aan de pleegkinderen zelf. Alleen op die manier kunnen we de vrijheid en het gevoel 'normaal' te zijn garanderen waar ze zo fel naar verlangen.

Bij de professionalisering van de pleegzorg zie ik een belangrijke taak weggelegd voor de orthopedagogiek, als discipline die zich bezighoudt met de systematische studie van de dagelijkse zorg voor en opvoeding van kwetsbare en gekwetste kinderen. De uitdaging is groot. De overheid wil immers de komende jaren meer inzetten op pleegzorg. Gezinnen die zorgen voor een kind uit een ander gezin dat het (tijdelijk) moeilijk heeft; het is een mooi voorbeeld

van hoe de 'civil society' idee in praktijk kan worden gebracht. Wanneer gezinnen zorgen voor pleegkinderen met ernstig trauma, is behalve idealisme echter ook enige kennis en kunde wenselijk. Simpelweg omdat deze gezinnen het anders niet volhouden.

Referenties

- Greeson, J.K.P., Briggs, E.C., Kisiel, C.L., Layne, C.M., Ake III, G.S., Ko, S.J., Gerrity, E.T., Steinberg, A.M., Howard, M.L., Pynoos, R.S., & Fairbank, J.A. (2012). Complex trauma and mental health in children and adolescents placed in foster care: Findings from the National Child Traumatic Stress Network. *Child Welfare*, 90, 91-108.
- Herman, J.L. (1992). *Trauma and recovery. The aftermath of violence – from domestic abuse to political terror*. New York: Basic Books.
- Ko, S.J., Ford, J.D., Kassam-Adams, N., Berkowitz, S.J., Wilson, C., & Wong, M. (2008). Creating trauma-informed systems: Child welfare, education, first responders, health care, juvenile justice. *Professional Psychology: Research and Practice*, 39, 396-404.

Toponderzoekers besluitvorming Jeugdzorg in gesprek met praktijk

E.J. Knorth

Op 20 september organiseerde de afdeling Orthopedagogiek van de Rijksuniversiteit Groningen, in samenwerking met het ISED-research netwerk en de Academische Werkplaats C4Youth, een symposium over besluitvorming in de Jeugdzorg.

Internationaal vermaarde toponderzoekers als Benbenishty (Israel), Fallon (Canada) en – uit de VS – Fluke (Denver), Wulczyn (Chicago), Needell en Putnam (Berkeley) presenteerden nieuwe resultaten en gingen daarover in gesprek met praktijkmensen uit de Nederlandse Jeugdzorg.

Vele beslissingen

Jaarlijks komen in ons land zo'n 90.000 kinderen met gedrags- en opvoedingsproblemen in aanraking met de – nu nog provinciaal gefinancierde – jeugdzorg.

Ongeveer 35.000 daarvan worden uit huis geplaatst, en verblijven voor kortere of langere tijd in een pleeggezin of instelling. Dat komt overeen met plm. 100 plaatsingsbeslissingen per dag.

Ingewikkeld

De beslissing of een kind uit huis geplaatst zal worden is ingewikkeld. Dat geldt zowel voor de keuze dit *niet* als *wel* te doen. Een kind bij de ouders laten waar het mishandeld wordt kan een drama tot gevolg hebben. Maar een kind uit huis plaatsen terwijl er feitelijk geen ontwikkelingsbedreiging bestaat is ook onverantwoord. Soms wordt een beslissing genomen onder ongunstige omstandigheden zoals tijdsdruk of op grond van onvolledige informatie. De ervaring of

houding van de hulpverlener die een beslissingsadvies geeft kan dan een grote rol spelen, zo leert recent onderzoek.

Transitie

Het symposium vond plaats op een belangrijk moment. De jeugdzorg verkeert in een overgangsfase waarbij de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheden per 1 januari 2015 moeten zijn overgeheveld van het rijks- en provinciaal niveau naar het gemeentelijk niveau. Bovendien gaat deze 'transitie' gepaard met bezuinigingen. Dit legt druk op de zorgsector om minder vaak te beslissen tot inzet van (dure) specialistische of verblijfshulp. De vraag is wat dit betekent voor de kwaliteit van de zorg en besluitvorming.

Jonge onderzoekers

Naast de bijdrage van gerenommeerde wetenschappers was er inbreng van jonge, bevoegen onderzoekers die - zowel in Nederland als in het buitenland - onderzoek doen naar diagnostiek en besluitvorming in de jeugdzorg. Zij daagden de deelnemers uit met hen mee te denken over de betekenis van hun bevindingen voor de praktijk.

Voor nadere inlichtingen:

Rijksuniversiteit Groningen,
Afdeling Orthopedagogiek Research Team
Decision-Making Youth Care

www.rug.nl/gmw/decisionmaking

Contactpersoon: Dr. Mónica López

m.lopez.lopez@rug.nl / 050 - 363 8194

Verloop carrière orthopedagoog

Ravian Veenstra

Ontzettend leuk vind ik het dat Hans Knot me vroeg om hier iets over mezelf, mijn werk- en opleidingservaringen te vertellen. Wat de lezers van dit stukje gemeen zullen hebben is dat iedereen gestudeerd heeft aan de basiseenheid orthopedagogiek Groningen, dan wel zelf les heeft gegeven aan deze opleiding of er op een andere manier mee verbonden is (geweest). Natuurlijk veranderen met de tijd het onderwijs/studieklimaat, de docenten, de gebouwen en zelfs de naam van de faculteit, echter het grootste verschil tussen ons lezers zal denk ik vooral zitten in het traject dat we na onze studie volgen.

Opleidingstraject

Om eerlijk te zijn, had ik dit traject nog niet zo helder voor de bril en dat terwijl ik toch al een tijdje brildragend was. Enfin, ik denk dat in 2003 de arbeidsmarkt net zo goed was als nu voor pas afgestudeerde orthopeda-

gogen en psychologen. Wat inhield dat je vooral niet heel lang na moest denken over wat het beste bij jou zou passen qua persoonlijke interesse, match en voorkeur, tenzij je als doel had gesteld je pas verworven kennis te laten verstoffen en geen inkomensbelasting te willen gaan betalen. Ik geef toe dat ik het hier wat dwingender en opportunistischer opteken dan het in werkelijkheid was / ik werkelijk ben, maar feit is wel dat ik op de eerste twee getipte (ik ben Bieuwe van der Meulen en Selma Ruiter nog steeds dankbaar!) serieuze vacatures niet gearzeld heb om te solliciteren. Op beide plekken werd ik aangenomen; Ik werkte twee jaar lang bij de Zijlen (een instelling voor personen met verstandelijke beperkingen) op een kinderdagcentrum en daarnaast kwam ik op de afdeling medische psychologie van het ziekenhuis van Zwolle te werken (Isala klinieken). Daar hield ik me bezig met de follow-up van prematuur geboren kinderen. Laatstgenoemde instelling bood me een prachtig opleidingstraject aan, dat ik momenteel nog aan het afronden ben. Ik heb daar eerst de gz-opleiding kind & jeugd gedaan. Daarna ben ik de opleiding tot klinisch psycholoog/psychotherapeut K&J begonnen. Dit is een 4-jarige opleiding volgend op de gz-opleiding waarmee je je als generalist door ontwikkelt tot specialist op het gebied van diagnostiek en behandeling bij kinderen en jeugdigen.

Huidige baan

Ik werk nog steeds binnen de Isala Klinieken op de afdeling medische psychologie. Onderhand werk ik niet meer voor de neonatologie, maar houd me voornamelijk bezig met verwijzingen uit de kindergeneeskunde, tandheelkunde en neurologie. Een van mijn grootste passies binnen het ziekenhuis is het multidisciplinaire team dat we sinds 5 jaar hebben opgericht om jonge kinderen met voedingsproblemen te behandelen. Ik vind het ontzettend boeiend om samen met andere specialisten en paramedici te werken aan de behandeling van zieke kinderen, waarbij soma en psyche gelukkig niet langer meer als twee aparte entiteiten worden gezien. Nog interessanter wordt het als veelal de dynamiek tussen ouder en kind onderwerp van diagnostiek en behandeling is. Vooral bij de jonge kinderen met slaap-, huil- en eetproblematiek is de hechting vaak zo zicht- en kwetsbaar en is het erg invoelbaar waar ouders tegenaan lopen. Als psycholoog mag je dan met al je kennis en expertise in je achterzak aan het bed verschijnen om samen met ouders mee te kijken, denken en voelen hoe ouders en kind samen weer het ritme op kunnen pakken. Voor mij zijn dat hele dankbare momenten in het werk. Het werk in het ziekenhuis kent ook verdrietige momenten; bijvoorbeeld als een kind niet meer

beter wordt. In het begin had ik geen idee wat je voor zo'n kind en zijn ouders kon betekenen. Ik was zelf ook bang dat het veel te dicht bij kwam. Maar ook hier heb ik ervaren dat je als hulpverlener wel degelijk een bijdrage kunt leveren in de zorg voor deze mensen, mits je ook open staat voor je eigen emoties, die onherroepelijk bij je boven zullen komen.

Toekomst

Tja...Ik heb onderhand mijn bril voor lenzen ingeruild, maar zie nog geen strak uitgezet toekomstplan. Voorlopig blijf ik in de Isala Klinieken werken, want ik heb het daar nog erg naar mijn zin. Mijn eerste prioriteit is het afronden van mijn kp-oplei-

ding, daarvoor moet ik aan het eind van dit jaar een artikel hebben afgerond. In augustus zijn we verhuisd en kwamen we in een geheel nieuw ziekenhuis te werken. Onlangs ben ik door Francien Geerts (oud student) en Selma Ruiter (behoeft volgens mij geen nadere introductie) gevraagd te participeren in hun reeds opgezette 'kinderacademie Groningen'. Dit is een eerstelijnspraktijk voor diagnostiek en behandeling. Ook worden er trainingen en wetenschappelijk onderzoek verricht. Het bijzondere aan de praktijk is dat het een onderwijs- en opleidingsfunctie heeft voor de studenten orthopedagogiek. Dit wordt in praktijk gebracht door met het ambulatorium van het Universitair Ambulatorium

Groningen (UAG) samen te werken. Ik zie mezelf hier in de toekomst wel een rol in vervullen. Met of zonder bril, maar in ieder geval met lenzen. Voldoende uitdaging voor mij de komende tijd. Oh ja, ik wacht natuurlijk ook met smart op de belastingteruggave van 2012!

'Bovenstaand artikel was oorspronkelijk bedoeld voor de juni-editie. Omdat deze bijna al ter perse lag toen wij bovenstaande tekst aangeleverd kregen, is besloten om het in de huidige december-uitgave te plaatsen. Ervan uitgaande dat Ravian zijn belastingteruggaaf reeds binnen heeft, wensen we hem straks veel plezier bij het uitpakken van zijn kerstpakket.'

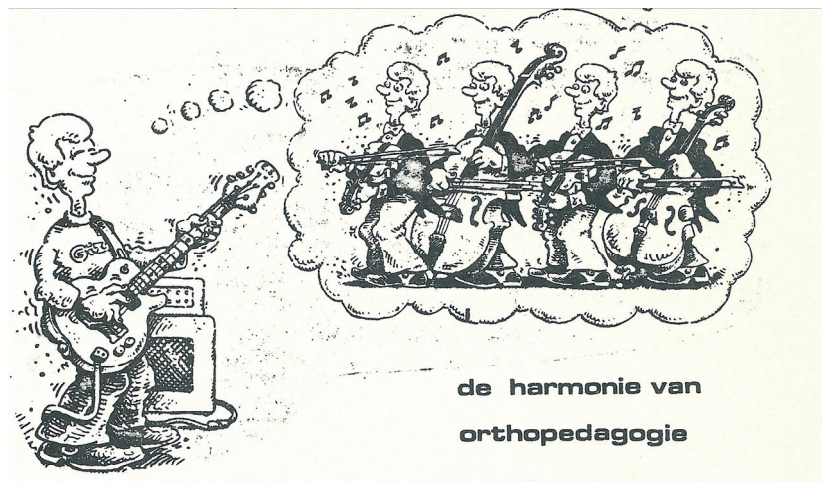
Uit de oude doos

Hans Knot

Voor deze aflevering van 'Uit de oude doos' neem ik u mee naar het jaar 1980. Het lijkt nog zo kort geleden, maar in werkelijkheid 33 jaar. Orthopedagogiek had in de daaraan voorafgaande jaren al de geboorte beleefd van informatieve interne blaadjes als 'MOP', 'MAO' en 'Optiek'. De laatst genoemde verscheen voor het eerst in het studiejaar 1978-1979 en vanaf 1980 was het niet alleen een blad met nieuwtjes maar ook van studenten en medewerkers. Men claimde dat er - zonder de namen te noemen - wel 25 medewerkers aan het blad verbonden waren, waaronder de GSB-studentenvriend en tevens studietoelichting Ruud Bosman. Een enigszins zeurderig gedichtje verscheen over het al dan niet nakomen van beloftes, waarbij door de lezer zelf de achternamen kunnen worden bedacht:

'beste Piet, vergeet je stukje niet.
Hé Han, komt er nog wat van.
Mieke zit niet te verzieke.
Kees je bent toch naar Amerika geweest.
Alex, gooi maar in de telex En wat denk je van een referaat in kort formaat?'

Een telkens terugkerende rubriek was van een student die onder pseudoniem 'Mr. Greensleaves' schreef. In de editie van maart 1980 beschreef hij het ontbreken van het harmoniemodel binnen de afdeling en wilde hij een pluim uitdelen voor een zeer

lovenswaardig initiatief dat genomen was door drs. Han Grüşcke: 'Wat had die lieve man namelijk gedaan? Hij heeft een briefje gestuurd naar het DB, waarin hij toestemming vroeg over te mogen gaan tot de aanschaf van de voor het harmoniemodel onontbeerlijke muziekinstrumenten. Hoort de zoete tonen in de hemel stijgen'. Je zou er wel een gedicht over kunnen schrijven. Dat zal Grüşcke dan ook wel doen. Zo in de trant van: Een stemvork met veel hooi, klinkt een weinig dooi, maar wat maakt een orkest zo mooi, dat zijn de pauken van Van der Kooy! Nou ja, het is maar een suggestie. Maar mensen, denk je eens in. Hoe prachtig zou dat niet zijn met Han

Grüşcke voorop als tamboer-maitre. Hij begint boven op de derde etage van OB1 en speelt zo mooi op een fluit dat net als indertijd bij de rattenvangster Van Hamelen, alle WP'ers hem volgen. Ze gaan dan de gang door en dalen dan af naar de afdeling der leerstoornissen. Nadat ook de eerste etage in de ban van deze new wave is geraakt, gaat men gezamenlijk de straat op, richting OB32. Alle medewerkers daar sluiten zich ook aan. Wat is er dan logischer dan dat men gezamenlijk zich beweegt richting College van Bestuur. Die zitten een eindje verder op in de Boteringestraat. Nou, beste vrienden, alles is meer logisch. Bijvoorbeeld enkele

mensen er aan herinneren dat gebruik van gezond verstand enkele zeer praktische voorbeelden oplevert. Zo zou een DB zich niet meer hoeven te buigen over voorstellen van mensen die al counselend een muziekje willen horen. Meneer Grüşcke, als je nu eens van je wolkje afstapt en in de gaten houdt wat er op het instituut gebeurt, dan zijn we al een heel stuk verder. Aangezien we toch niet allen in de Baghwan zijn, heb ik nog een restje hoop dat deze vormen van gekte nog tijdig een halt kunnen worden toegeroepen.'

Niet veel later werd door een aantal linksgerichte studenten, vergezeld door studentenvriend Ruud Bosman, het nog gekker gemaakt door via het dragen van

een doodskest richting het College van Bestuur, 'Orthopedagogiek' ten grave te dragen. En mr. Greensleaves studeerde op een bepaald moment af, werd onderzoeker en rechterhand van één van de hoogleraren.

Gooide zijn studentenkleiding in een Rode Kruis container, liet zijn lange haren drastisch korten en liep aardig slijmend, dag in dag uit, in een kostuum rond op het instituut.

NIEUWE UITGAVEN

Met kennis oogsten

Monitoring en doorontwikkeling van een integrale zorg voor jeugd.

Tom van Yperen

Uitgever Nederlands Jeugdinstituut

Oratie, 4 juni 2013

Nederlands
Jeugd
instituut

Tom van Yperen

Met kennis oogsten

Monitoring en doorontwikkeling van een integrale zorg voor jeugd

PROMOTIES EN ORATIES

Oratie Margrite Kalverboer 7 september 2013

In haar oratie bepleitte prof.dr.mr. Margrite Kalverboer nader wetenschappelijk onderzoek naar de positie van kinderen die vervekkeld zijn in vreemdelingenprocedures. In Nederland leven meer dan 6000 kinderen die te maken hebben met vreemdelingrechtelijke besluiten die vergaande consequenties hebben voor hun leven en ontwikkeling. In de afgelopen 6 jaar zijn 2665 kinderen teruggestuurd naar herkomstlanden. Hoe het met deze kinderen gaat is niet bekend.

Binnen de wetenschappelijke domeinen van de (ortho)pedagogiek en het recht vindt vrijwel geen onderzoek plaats naar kinderen die te maken krijgen met vreemdelingenbeleid. Hierdoor wordt het vreemdelingenbeleid rond kinderen amper gevoed door wetenschappelijke inzichten. Dat heeft twee belangrijke oorzaken. De eerste oorzaak is dat orthopedagogisch wetenschappelijk onderzoek zich richt op vragen vanuit de (jeugd)zorg aan kinderen, met als doel de praktijk te verbeteren. Maar omdat gevluchte kinderen een slechte toegang hebben tot de (jeugd)zorg, ontsnappen ze aan de aandacht van de orthopedagogiek. Daar komt bij dat juridisch wetenschappelijk onderzoek naar kinderen en vreemdelingrecht ontbreekt, omdat in de juridische procedure van de grootste groep kinderen, die uit gezinnen, primair het vluchtmotief en de situatie van de ouders wordt beoordeeld.

Kalverboer is hoogleraar Kind, (ortho)pedagogiek en vreemdelingrecht. De leerstoel is ingesteld door Stichting Nidos, jeugdbeschermer voor Vluchtelingen. Een specifieke doelstelling van de leerstoel is te stimuleren dat de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek toepassing vinden in de juridische en orthopedagogische praktijk. Interdisciplinair wetenschappelijk onderzoek richt zich op de vraag hoe belangen van kinderen moeten worden meegewogen in vreemdelingenprocedures, hoe een betere toegang tot de (jeugd)zorg gerealiseerd kan worden en hoe de situatie van teruggekeerde kinderen in de herkomstlanden moet worden gemonitord.

Promotie Bianca Y. Bijlsma-Smoorenburg 17 oktober 2013

“Zie je ze GROElen!?”

Hoe observatie van authentiek gedrag, evaluatie en planning met GOLD™-NL het pedagogisch handelen van voorschoolse professionals kan versterken.

Systematisch en planmatig werken mogelijk met het kindvolgsysteem GOLD™ Het (ortho)pedagogisch-didactisch raamwerk GROEI (Groninger Ontwikkelingsvolgmodel Educatie en Interventie) werd een paar jaar geleden geïntroduceerd om professionals werkend in voorschoolse kindercentra in staat te stellen ook kwetsbare kinderen een kwalitatief goede omgeving te bieden. Het uiteindelijke doel is kinderen optimaal voor te bereiden op het meer gestructureerde formele leren in groep 3. Het promotieonderzoek van Bianca Bijlsma-Smoorenburg richtte zich op de bruikbaarheid van het door haarzelf ontwikkelde kindvolgsysteem GOLD™-NL en het draagvlak voor GROEI. Bij haar onderzoek waren 17 pedagogisch medewerkers, en 86 kinderen van 0 tot en met 3 jaar uit drie Friese kindercentra betrokken. Daarnaast participeerden 58 studenten PW3 en PW4, managers, zorgprofessionals en beleidsambtenaren. Een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve methoden is ingezet. In de analyses voor de praktische bruikbaarheid van GOLD™-NL zijn de factoren uitgediept die het werken met GOLD™ beïnvloeden. Het aantal pedagogisch medewerkers dat een zorgkind meldt is in de onderzoeksperiode significant afgenomen. De resultaten voor de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid, interne consistentie en concurrente validiteit van GOLD™-NL zijn voldoende tot zeer goed. Verkenning van de constructvaliditeit leverde één factor op. In de analyses van de focusgroepen zijn vanuit een breder kader de beïnvloedende factoren voor de implementatie van GROEI verkend. De resultaten van de focusgroepen tonen een breed draagvlak voor GROEI. In de discussie ligt het accent op de wijze waarop de preventieve functie van kindercentra kan worden versterkt. Besproken wordt het belang van methodisch werken, het gebruik van wetenschappelijk onderbouwde kindvolgsystemen en het faciliteren van pedagogische supervisie en transdisciplinaire samenwerking.

Bianca Bijlsma-Smoorenburg studeerde orthopedagogiek aan de Rijksuniversiteit Groningen en verrichtte haar promotieonderzoek als senior-onderzoeker bij de afdeling Jeugd van Partoer, Fries bureau voor sociaal-economische vraagstukken, in opdracht van de Provincie Friesland.

400 jaar Rijksuniversiteit Groningen

Hans Knot

In de voorzomer van 2014 zijn er in Groningen tal van activiteiten in het kader van het 400-jarig bestaan van de Rijksuniversiteit. Ook in dit nummer duikt Hans Knot in het archief. Zo vond hij gegevens inzake een lezing die door mej. drs. Wilhelmina Bladergroen werd gegeven in april 1964 in het Prof. Van der Leeuw Onderwijscentrum, destijds gevestigd aan de Paterswoldseweg in Groningen. De aanwezigen, die ze toesprak, waren leden van de Nederlandse Unie van Speeltuinenorganisaties, die een propaganda-bijeenkomst voor de drie noordelijke provincies had georganiseerd.

Na de opening door de voorzitter, drs. G.W.B. Borrie, die ondermeer zei dat Groningen 28 speeltuinen telde, sprak 'mej. Bladergroen', toen nog kinderpsychologe, over 'Speelbehoeften en speelneed van de opgroeiende jeugd'. Zo stelde ze ondermeer: "Bij het kiezen van speelgoed voor onze kinderen zijn wij als volwassenen en ouders steeds geneigd, datgene te kopen, dat we zelf zouden willen hebben als we kinderen waren. Bovendien zijn we wat dit betreft erg aan traditie gebonden: op verjaardagen en met St. Nicolaas wordt

speelgoed gekocht; de rest van het jaar vindt het kind geen uitweg voor zijn ontwikkelingsnood."

Bladergroen vertelde verder dat in Nederland knikkers en ballen het hoogst als speelgoed gewaardeerd werden, in Engeland boten en in Italië speelgoedwapens. In die tijd speelde 96% van de kinderen in Nederland op straat, waarvan 40 % in speeltuinen, terwijl dit percentage in het buitenland hooguit 38% was. Volgens Bladergroen was het niveau en de wijze van spelen echter onrustbarend te noemen. "De basis van alle spel is het 'niet omvallen' geworden. Blokken, die op elkaar gestapeld kunnen worden, zijn soms zelfs voorzien van randjes om het omvallen te voorkomen. De oorzaken zijn veelal gelegen in de moderne leefsituatie met zijn veel voorkomende leerstoornissen – in veel gemeenten meer dan 30 procent van de kinderen – en een gebrek aan ruimte. Dikwijls is hierbij sprake van te weinig kleuteronderwijs."

Aan de hand van dia's liet Bladergroen ten slotte zien, hoe enorm het verschil is, als het

kind met of zonder 'groen' tot spelen kwam. In het laatste geval liep het spel dood tegen de muur, er trad er een immense verveling op en er waren dientengevolge allerlei ontwikkelingsstoornissen ontstaan. Volgens Bladergroen was in het andere geval de spelontplooiing veel natuurlijker.

In de middaguren volgde de vertoning van een speelfilm: 'Geef ze de ruimte' en werd er een bezoek aan een tweetal speeltuinen gebracht. Terugkomend op de gepresenteerde dia's gaat het om een prachtige serie van 65 zogenaamde glasdia's, gemaakt door de pleegzoon van Bladergroen, Bert ten Hoopen, die ruim een halve eeuw bewaard zijn gebleven. In 2006 is een 36tal van deze glasdia's schoongemaakt en afgedrukt. De keuze van deze 36 afbeeldingen is gemaakt door professor dr. Mineke van Essen en mijn persoon en heeft geleid tot een definitieve overzichtstentoonstelling van 'het spel van het kind' in de computerruimte van de afdeling Pedagogiek en Onderwijskunde, waaronder Orthopedagogiek valt.

MEDEDELINGEN

Nieuw onderzoeksproject

Er is een onderzoeksproject voor de periode van twee jaar goedgekeurd door Stichting Kinderpostzegels. Het onderzoek richt zich op de acceptatie van cluster 4- leerlingen in het reguliere basisonderwijs en dient een eerste stap te zijn richting interventie-onderzoek. Sip Jan Pijl en Anke de Boer zijn er, met Jan Bijstra van RENN4, bij betrokken. Vermoedelijk gaat het project in het voorjaar van 2014 van start.

Feestelijke opening, 21 juni 2013

Hans Knot

Het was in juli 2008 dat de eerste bewegingen waren waar te nemen van werklieden, die zich gingen bezig houden met de renovatie van het Nieuwenhuisgebouwen complex aan de Grote Rozenstraat 38. Als eerste werd het bijgebouw grondig aangepakt en grotendeels gesloopt om vervolgens ruimte te creëren voor de opbouw van het Universitair Ambulatorium Groningen. Iets later begon het tweede deel van de renovatie, namelijk die van de tweede verdieping van het hoofdgebouw. In de loop van de afgelopen vijf jaren is in zeven delen het gehele gebouwencomplex aangepakt en is het oude schoolgebouw van de Christelijke HBS deels weer terug gebracht in de stijl van de jaren dertig van de vorige eeuw. Voor Orthopedagogiek zijn er echter twee vleugels die er echt uitspringen, het eerder genoemde UAG als wel de Bladergroenvleugel, waar voorheen een grote collegezaal was gevestigd. Door het inbrengen van een verdieping en een ombouw tot werkkamers is in die vleugel ruimte gekomen voor 35 werkplekken, waar voornamelijk onze nieuwe generatie AIO's en onderzoekers is gehuisvest.

Na vijf jaren was het tijd om via een feestelijke opening stil te staan bij de afsluiting van dit renovatieproject. Op vrijdag 21 juni werd na de openingstoespraak van prof. Alexander Minnaert, de officiële opening verricht door mevr. W. de Vos-Bladergroen door een door haar geschilderd portret van Wilhelmina Bladergroen te onthullen. Genodigden uit het werkveld als wel een selectie van alumni waren uitgenodigd bij de opening aanwezig te zijn om vervolgens een tweetal lezingen te volgen van respectievelijk een oud studente, een oud medewerkster, de directrice van Molendrift, Ellen Loykens en van de historica prof. dr. Mineke van Essen.

Wilhelmina Bladergroen

MEDEDELINGEN

De Carla Vlaskamp Early Career Researcher Award

Van 22 t/m 25 oktober 2013 werd in Groningen, vanuit het research centre on profound intellectual and multiple disabilities (afdeling orthopedagogiek Groningen) een internationaal congres georganiseerd. De week begon met de Early Career Researchers Meeting, waar ervaringen met betrekking tot onderzoeksmethodologieën zijn uitgewisseld. Daarnaast hebben alle 'startende onderzoekers' een pitch opgenomen over hun onderzoek. Het resultaat hiervan was te bekijken tijdens het vervolg van het congres: de Round table van de Special Interest Research Group on Profound Intellectual and Multiple Disabilities (SIRG PIMD). De thema's 'development' en '(family) quality of life' stonden gedurende het congres centraal. Tijdens het congres is ook gekeken hoe er internationaal samengewerkt kan worden en wat de verbindingen zijn. Kortom, een bijzonder inspirerend congres, wat ook door de internationale deelnemers zeer positief ontvangen is. Het programma en de abstracts zijn te vinden op: <http://www.opvoedingsprogramma.nl/sirgpimd>

Prof. Dr. Carla Vlaskamp (Hoogleraar orthopedagogiek in Groningen) was vanwege haar aanstaande pensioen voor het laatst 'in functie' aanwezig bij de Round Table. Als mede-oprichtster van de SIRG PIMD kon men dit niet onopgemerkt voorbij laten gaan.

Prof. Dr. Carla Vlaskamp heeft niet alleen veel betekend voor de doelgroep 'mensen met ernstige meervoudige beperkingen', maar ook heeft zij zich altijd ingezet voor jonge onderzoekers in dit vakgebied. Om die reden is de 'Carla Vlaskamp Early Career Researcher Award' in het leven geroepen. Deze award wordt twee keer per drie jaar uitgereikt aan startende, veelbelovende en ambitieuze onderzoekers op het gebied van ernstige meervoudige beperkingen. De winnaar van deze award ontvangt financiële steun om deel te nemen aan een internationaal congres en daar zijn/haar kennis te delen middels een presentatie.

Delegatie Japanse wetenschappers

Voor een studiebezoek kwam op dinsdag 5 november een delegatie van de Miyagi University of Education in Japan naar de afdeling orthopedagogiek.

Prof. Hiroyuki Sugai en prof. Yoshimi hielden een presentatie over 'Deafblind Education in Japan'.

Symposium Kwalitatief onderzoek

Op 14 februari 2014 zal een symposium plaatsvinden rond kwalitatief onderzoek inzake kinderen, jongeren en (zorg)professionals. Deze dag is speciaal bedoeld voor jonge onderzoekers om ervaringen uit te wisselen en bekend te worden met elkaars werk. Inschrijving sluit 31 januari 2014. Voor meer informatie of inschrijvingsformulieren kan je terecht bij Dorijn Wubs, s.d.wubs@rug.nl

VERKREGEN SUBSIDIES

- Anne-Marie Huyghen heeft een subsidie van ZonMw ontvangen (programma 'Effectief werken in de jeugdsector') om in samenwerking met Accare en C4Youth de vaardigheidstraining 'Sociaal aan het Stuur, een interventie voor jeugdigen met LVB' verder te beschrijven en theoretisch te onderbouwen.
- Leonieke Boendermaker en Margrite Kalverboer hebben een subsidie ontvangen van het Ministerie van Justitie om in samenwerking met Het Poortje de implicaties voor het methodisch handelen in justitiële jeugdinrichtingen (JJs) te onderzoeken (uitbreiding van het adolescentenstrafrecht naar jongvolwassenen).
- Hans Grietens heeft van Stichting Kinderpostzegels Nederland een subsidie ontvangen om een tool te ontwikkelen voor pleegouders hoe om te gaan met pleegkinderen die ernstig zijn getraumatiseerd.
- Recent is een aanvullende subsidie van 5000 euro verkregen van het SPZ-fonds voor het onderzoek van Jorien Vugteveen naar de inventarisatie van het aantal personen met Ernstig Meervoudige Beperkingen (EMB) binnen Nederland. Bovendien is er binnen dit onderzoek, na maanden wachten, toestemming verkregen voor het gebruik van gegevens van het CIZ! Het CIZ (Centrum Indicatiestelling Zorg) heeft voor dit onderzoek een dataset beschikbaar gesteld. Met deze gegevens is het mogelijk om betere schattingen met betrekking tot de omvang van de groep te maken en enkele karakteristieken in beeld te brengen.
- Marleen Janssen heeft van het Fonds NutsOhra en Koninklijke Kentalis samen een subsidie van 350.000 euro ontvangen voor een promotieonderzoek en 165.000 euro van Koninklijke Kentalis ter ondersteuning voor verschillende onderzoeksprojecten.

